

पूरुरात्रेयः। अग्निः। अनुष्टुप्, ५ पङ्क्तिः

आ यज्ञैर्देव मर्त्य इत्था तव्यांसमूतये। अग्निं कृते स्वध्वरे पूरुरीळीतावसे ॥ ५.०१७.०१

देव । मर्त्यः- मनुष्यः । इत्था- एवम् । तव्यांसम्- प्रवृद्धम् । त्वाम् । ऊतये- रक्षायै । यज्ञैः- दानैः
पूजाभिः सङ्गतिकरणैः । आह्वयति । पूरुः- मनुष्यः । अग्निम् । कृते- रचिते । स्वध्वरे-
ध्वरविरोध्युपासने । अवसे- रक्षायै । ईळीत- स्तौति ॥१॥

अस्य हि स्वयंशस्तर आसा विधर्मन्मन्यसे।

तं नाकं चित्रशोचिषं मन्द्रं परो मनीषया ॥ ५.०१७.०२

विधर्मन्- विशेषधर्मवन् । स्वयंशस्तर- शोभनकीर्ते । परः- श्रेष्ठः सन् । मनीषया । आसा-
स्वमुखेन । मन्द्रम्- आनन्दकरम् । चित्रशोचिषम्- असाधारणप्रकाशम् । नाकम्- दुःखरहितम् ।
तम् । मन्यसे- स्तौषि ॥२॥

अस्य वासा उ अर्चिषा य आयुक्त तुजा गिरा।

दिवो न यस्य रेतसा बृहच्छोचन्त्यर्चयः ॥ ५.०१७.०३

यः । तुजा- बलेन । गिरा- मन्त्रेण । आयुक्त- योजितः । दिवो न- द्योतमानस्य सूर्यस्येव । यस्य ।
रेतसा- वीर्येण सर्वं सम्भृतम् । अस्य- तस्याग्नेः । वासा- व्यापकेन । अर्चिषा- प्रकाशेनोपासकः
सुवीर्यो भवतीति शेषः । अर्चयः- अग्नेः प्रभाः । बृहत्- महत्यः । शोचन्ति- भासन्ते ॥३॥

अस्य कृत्वा विचेतसो दस्मस्य वसु रथ आ।

अधा विश्वासु हव्योऽग्निर्विक्षु प्र शस्यते ॥ ५.०१७.०४

विचेतसः- विशेषचेतना उपासकाः । अस्य- एतस्य । दस्मस्य- दर्शनीयस्य । कृत्वा- प्रज्ञया ।
वसु- सम्पदम् । रथे । आदधाति । अध- अथ । विश्वासु- सर्वासु । विक्षु- प्रजासु । हव्यः-
हव्यवाहकः । अग्निः । प्र शस्यते- प्रकर्षेण स्तूयते ॥४॥

नू॒न इ॒द्धि वा॒र्यमा॒सा स॑च॒न्त सू॒रयः॑ ।

ऊ॒र्जो॑ नपाद॒भिष्ट॑ये पा॒हि श॒ग्धि स्व॒स्तय॑ उ॒तैधि॑ पृ॒त्सु नो॑ वृ॒धे ॥ ५.०१७.०५

नु- क्षिप्रम् । नः- अस्मभ्यम् । वार्य- श्रेष्ठं यच्छ । आसा- स्वमुखोपलक्षितत्वत्स्तुत्या । सूरयः-

विद्वांसः । सचन्तः- वार्यं लभन्ते । ऊर्जो नपात्- शक्तिज । अभिष्टये- सदेष्टणायै । पाहि- नः

पालय । शग्धि- याचे । पृत्सु- वृत्रैर्जनिते युद्धे । नः- अस्माकम् । वृधे- वृद्धयै । स्वस्तये- मङ्गलाय ।

एधि- भव ॥५॥

Dr. Rangraha